

բոյն շրջաբերականների մէջ առաջարկում է արքեպիսկոպոսներին, որ սորա իրենց հօտին համոզեն ու Գահի կամքին միանդամայն հնազանդելու: Եկեղեցի կօնգրեգացիան, բացի այդ, յիշում է և 1900 թ. հրատարակուած մի ուրիշ կարգադրութիւն, որով սլաւոն ժամասացութիւնը թոյլ է տրւում միայն այն համայնքների մէջ, որտեղ նա գերելնող է եղել վերջին 30 տարիների ընթացքում: Ընդհանրապէս Գալմացիայում և սլաւոնկաթուղի ուրիշ երկրներում այն կարծիքն է տիրում, որ նոր պապը մաադիր է սլաւոնական ժամասացութիւնը բոլորովին դադարեցնել:

ԲՈՂՈՒԹԵԿԱՆ ԵԿԵՂԵՅԻ

Մօտերս լոյս տեսած Սահսին—Վէյմարի դքսութեան սինօդի եկեղեցական հաշիւը լի է եկեղեցական կեանքի անպայման անկման դառն դանդառներով: Եկեղեցի յաճախելը օրըստօրէ ընկնում է: Սօցիալ—դեմոկրատիական քարոզչութիւնը, որ նոյն իսկ դիւղերի մէջ մուտք է գտել, ժողովրդի մեծ մասի մէջ կրթել է անտարբերութիւն դէպի եկեղեցին և կրօնը: Ուսանողութեան եկեղեցական կեանքը, որից կազմակերպւում է բարձր դասակարգը—հաւասար է զերօյի—նորա այլ ևս ոչ մի հետաքրքրութիւն դէպի եկեղեցին ցոյց չեն տալիս: Կառավարչական շրջաններումն էլ կրօնական անտարբերութիւնը մեծ է, և այս նախատինքը պատկանում է նաև եկեղեցւոյ հովիւներին: Բազմաթիւ եկեղեցական ընդերու թիւններ և ժողովներ, ինչպէս օրինակ վերջերս կազմուած Սահսինիայի դքսութեան սօցեալ—աւետարանական ժողովը, նախագծել են կրօնը պաշտպանելու համար մի շարք միջոցներ, սակայն դժբա հաւատք գիտական տեսակէտից պաշտպանելու և մասնաւոր գաշնակցութիւններ կազմակերպելու ընաւորութիւնն ունին:

ՌՈՒՍԱՅ ԵԿԵՂԵՅԻ

Ռուսաց լեզուի հալածումն Աւստրո-Վենգրիայում: Ռուսաց լեզուն հալածուած է Աւստրո-Վենգրիայում այն ժամանակ, երբ Ռուսաց կայսրութեան թէ բարձր և թէ ստորին կրթական հաստատութիւնների մէջ դերմաներէնը ընդունուած է իբրև դասական առարկայ և ոչ ոք չէ մտածում որևէ տեղ այդ լեզուի դէմ արգելք դնել: Լիւրլեան քաղաքում ասպարում և հասա-

բակահեղան դործունէութեան մէջ կուլէ մզում յայտնի սլաւոն հայրենասէր Գր. Լիւդովիկ Միխայլովիչ Իենկօ. չորս տարուց ի վեր արգէն կուում է նա գերմանական ժողովրդներն սերտ կապելու գէմ, որ մեծ հեղեղի նման տարածուել է այժմ «Կապերտի կայսրութեան» (документной империи) սլաւոնական այժմեան բոլոր երկրների վերայ: Սլաւոն հայրենասէրները, որոնք համարեա յուսահատութեան էին հասել գերմանական քաղաքակրթութեան մեծ յաջողութեամբ և իրենց անգոր էին զգում կուումէ նորա գէմ սեպհական ոյժերով, մտածեցին միացնել արեւմտեան ամբողջ սլաւոնական աղգերին և իրրեւ միակ միջոց այդ միացման, դործ դնել ռուսաց լեզուն, իրրեւ սլաւոնական լեզուներից ամենատարածուածը: Սլաւոն հայրենասէրների կարծիքով պէտք է այդ լեզուն ամենքն իմանան, թէ իրրեւ միակ միջոց քաղաքակրթութեան և թէ սլաւոն ցեղերի յարաբերութեան:

Գօկտոր Իենկօն միւս սլաւեանօփիլիների հետ ծառայելով այդ դադափարին յայտարարեց, որ ինքը ձրիապէս դաս է տալիս այն բոլորին, որոնք ցանկանում են սովորել ռուսաց լեզուն: Առաջին հրապարակական դասախօսութիւնը գրաւել էր 250 ունկընդերներ, սակայն երկրորդ դասախօսութեանը նոցա հետ ներկայացաւ նաև պոլիցիական կոմմիսարը, որը յայտնեց թէ շրջանի նահանգապետ Խէյնը դասախօսութիւնը արգելել է: Թէպէտ և դործունեայ գօկտոր Իենկօն աւստրիական բարձր անձնաւորութիւնների միջոցով կարողացաւ ձեռք բերել ռուսաց լեզուի դասախօսութեան իրաւունքը, սակայն Խէյնի կողմից մինչև այսօր էլ հալածանքը չէ դադարում: Լիւբլեանիայի գրավաճառներին արգելուել է ռուսաց լեզուի դասական գրքեր ծախելը, իսկ բոլոր ուսումնական հաստատութիւնների աշակերտներին՝ ռուսաց լեզուի դասախօսութիւններին յաճախելը:

Ռուսաց կանանց քնկերութիւնը Լվովում: Ռուսաց ժողովրդի Ավստրոյ-Վենգրիայում ունեցած անմխիթար դրութեանը համապատասխան է և այդ ժողովրդի վերջին ծայր տգիտութիւնը: Բուդովինայում 530/0, իսկ Գալիզինում 460/0-ը տգէտ են: Վերջինում մօտ 2000 գիւղական համայնքներ ուսումնարան չունին, իսկ Փոքր առաջ 300 ուսումնարաններ վակուեցին ուսուցիչ չլինելու պատճառով, բայց իսկապէս այն պատճառով, որ լեհական «ըգոնդները» չըցանկացան լուսաւորել ռուս ժողովուրդին: Գալիցիայի ռուսի այս անմխիթար դերը հասկացաւ Գալիցիայի ռուս կինը, և վերջինս յանձն առաւ անմիջական աջակ-

ցութիւնն ցոյց տալ հայրենի ժողովրդի կրթութեան դործի մէջ: Գեռ ևս մարտին տեղի ունեցաւ Գալիցիայի և Բուկովինի ռուս կանանց ժողովը, որտեղ մճռուեց, Բուկովինայում և Գալիցիայում ապրող ամեն մի կրթեալ կին ոտք դնէ ժողովրդին լուսաւորելու դործունէութեան մէջ, ժողովրդական կեանքի մէջ մտցնելու քաղաքակրթութիւն, և օգնել ժողովրդին դուրս գալու տգիտութեան և մտքի խաւարի այն անդունդից, որի մէջ դիրքէն նորան աւստրիական լուծը: Իսկոյն որոշուել է ռուս կանանց ընկերութիւն հիմնել, այժմ Գալիցիայի համար այդ ընկերութեան կազմակերպութիւնը ըստ որովին վերջացել է, և կանոնադրութիւնը հաստատուած է հետեւեալ խորագրով. «Ռուս կանանց ընկերութիւն Արիւմամ», և Գալիցիանի գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչները իրենց վերայ առան ինքնուրացութեամբ դժբախտ հայրենիքին ծառայելու մեծագործութիւնը:

ԿՐՈՆՆԵՐԻ ԸՆԴԻՏԱՆՈՒՐ ԱՎԱՏՄՈՒՔԵԱՆ ՄԻՋԱԳԳԱՅԻՆ ԿՕՆԳՐԷՍը.

1900 թ. Սեպտեմբերին Փարիզում, համաշխարհային ցուցահանդէսի ժամանակ, տեղի ունեցաւ նաև կրօնների ընդհանուր պատմութեան միջադգային կօնգրէսը: Կօնգրէսին մասնակցողները որոշեցին, որ յաջորդ ընդհանուր կօնգրէս ժողովուրդը տարուց յետոյ, իսկ տեղի ընտրութիւնը թողեցին կօնգրէսի խորհրդին որ կազմում են պրոֆ. Ալբերտ Բեվիլ, Ալէքսանդր Բերդրան, Բրէօլ Մասպերօ և ուրիշները: 1902 թ. մարտին խորհուրդը ընտրեց Բագել քաղաքը: Պրոֆ. Բեվիլը, իբրև նախագահ Փարիզի կօնգրէսի, դիմեց այդ մասին պաշտօնական առաջարկութեամբ Բագելում գտնուած յայտնի գիտնականներին, որոնք հաստատեցին նոյն առաջարկը, և տեղական կոմիտեի գլուխ անցան պրոֆ. Օրելի և պրոֆ. Բերտօլէ, որոնք և յանձն առան կօնգրէս կազմելու պարտականութիւնը: Վաճռուած էր կօնգրէս հրաւիրել 1904 թ. սեպտեմբերին: Այս կօնգրէսն էլ ինչպէս նախկին Փարիզինը և Ստոկհոլմինը 1897 թ. պիտի կրէ խիստ կրօնական բնավորութիւն և իրեն համար խնդիր պիտի դարձնէ կրօնների դուռ պատմական հետախուզութիւնը: Չանադան դաւանութիւնների վերաբերեալ որևէ մէկ հիմնաւորապէս պիտի մի կողմ թողնուի:

Կօնգրէսի նիստը կը բացուի Օգոստոսի 30-ին և կտևի մինչև Սեպտ. 2-ը:

Ինչպէս և Փարիզի հօնգրէտում—Բաղելում ևս տեղի կու-
նենան ընդհանուր նիստեր, որտեղ քննութեան կառնուին ընդ-
հանուր հետաքրքրութիւն ունեցող ղեկուցումներ և ապա
տոանձին մասերի նիստերը:

Ենթադրում է հետևեալ ութ մասերը:

1). Այսպէս կոչուած «քնական ժողովրդներ»—Natur
Völker•• կրօնները, որոնց հետ նաև պերուաններինը և Մեկսի-
կաններին:

2). Զինացիների և ճապոնացիների կրօնները•

3). Եգիպտացիների կրօնը•

4). Սեմացիների կրօնը•

5). Ինդուսների և իրանների կրօնը•

6). Յայներ և Հռովմայեցիների կրօնը•

7). Գերմանացւոց, կելտերի և սլաւոնների կրօնը•

8). Փրիստոնէական կրօնը:

Անդամալծարը 20 ֆրանկ է: Այժմուանից Բաղելում,
պրօֆ. Ալֆրէդ Բերտօլէ ընդունում է ծանուցումներ հօնգրէտին
մասնակցող ցանկացողներին, (heonhardstrasse 8)• Խնդրում են նաև
յայտնել թէ որ մասնաճիւղի մէջ պիտի մասնակցեն այն ան-
ձինք, որոնք կամենում են ղեկուցում կարգալ, պէտք է ներ-
կայացնեն ղեկուցման կարճ ծրագիրը: Կօնգրէտի պաշտօնական
լեզուներ կլինին գերմաներէնը, ֆրանսերէնը, անգղերէնը և
իտալերէնը: Կօնգրէտ կազմակերպող կոմիտէի կազմի մէջ մըտ-
նում են նաև ըացի Օրէլի և Բերտօլէ պրօֆեսորներից նոյն-
պէս բժիշկ Մեկներ, պրօֆ. Բերլինգեր, պրօֆ. Բօլիգեր պրօֆ.
Դամ, Ֆինոլեր Հայդման ևլն:

Ներկայ 1904 թ. Յունուարից Լոնդոնում սկսուեց հրա-
տարակուել մի նոր հետաքրքիր լրագիր՝ „Daily Paper“ որի գլուխ
է անցել յայտնի հրապարակախօս Ատէար: Առաջին համարում,
որ լոյս է տեսել Յունուարի 4-ին, Ն. Տ. Ատէար այսպէս է խօ-
սում իւր նոր հրատարակութեան նպատակի համար:

«Մեր թերթի» „Daily Paper“ նպատակը շատ պարզ է:
Մենք սկսում ենք սոյն հրատարակութիւնը ընտանեկան օջախին
ծառայելու և ընտանիքը բախտաւոր անելու յուսով: Մնա-
ցեալ ըստ թերթերը անցնում են այս կամ այն կուսակ-
ցութեան կողմը, ծառայում են այս կամ այն անձի, քա-
ղաքի, տէրութեան, կուսակցութեան, շահերին, „Daily Paper“

իւր ուշադրութիւնը դարձնում է ընտանիքի, ընտանեկան օջախի վերայ, որը կազմում է կենդան, որտեղից առաջ է դալիս այն ամենը, ինչ որ օժանդակում է բազդին և մարդկային յառաջադիմութեան: Քաղաքական բոլոր հարցերի վերայ մենք կը նայենք ընտանիքի և ընտանեկան երջանկութեան ակնարկէտից:

Յետոյ մեր առաջին պարտքը կը լինի ուրախ, անյիշաչար և գուարթ ընաւորութիւն: Մեր պարտքը կը լինի բանալ մեր կարճ կեանքում եղած բոլոր բարեքները, մեր թերթը կը լինի լաւատես: „Daily Paper“ կը լինի խաղաղութեան օրդան: Մեր առաջին ցանկութիւնը կը լինի այն, որ խաղաղութիւնը տարածուի ընտանիքից բոլոր դասակարգերի և ազգերի վերայ:

ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻԻՆԸ ԵՒ ԲՈՒԴԴԱՅԱԿԱՆՈՒԹԻԻՆԸ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔՈՒՄ

(Նարուսակոսիւն).

Կռուի այսպիսի լուրջ պահանջմանց հետ հնչում է նաև կարեկցութեան և սիրոյ պարտաւորութեան քաղցր ձայնը: «Դամմապադամ»ի առակների մէջ ասուած է. «յաղթիր ըարկութեանը հեղութեամբ, չար գործին—բարութեամբ, ժլատութեանը—առատաձեռնութեամբ, խաբէբային—ճշմարտութեամբ...»: «Ո՛վ որ թշնամուն թշնամութեամբ և չարիք տարածողներին հեղութեամբ չի հատուցանել, ո՛վ ազահ չէ ազահների մէջ, այդպիսիներին կանուանեմ ես Բրահման».—...«թշնամութիւնը խաղաղանում է ոչ թէ թշնամութեամբ, այլ նա խաղաղում է թշնամութեան բացակայութեամբ. այս յաւիտենական օրէնք է»: Բուդդայականութիւնը կրում է և լի է հեղութեան և բարեգործութեան հոգով, որի հիման վերայ նա պահանջում է աղքատների և հիւանդների համար տներ, վանքեր, ծռյն խկ կենդանիների համար հիւանդանոցներ կառուցանել, և